

Nr 124.

Av herrar **Franzon** och **Bondeson**, om anslag till bidrag till anordnande av kompletteringskurser för utbildning av elektriska installatörer.

Rätten att utföra elektriskt installationsarbete vid elektriska starkströmsanläggningar reglerades första gången genom kungl. förordningen den 5 december 1919 angående behörighet att utföra elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring m. m. (nr 755/1919). Denna förordning gällde intill den 1 juli 1939, då den ersattes med kungl. kungörelsen den 2 juni 1939 angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbete (nr 219/1939).

Enligt bestämmelserna i installatörsförordningen av år 1919 kunde behörighet såsom elektrisk installatör jämväl meddelas sådan yrkesman, som före den 1 januari 1915 varit och vid förordningens ikraftträdande den 1 maj 1920 fortfarande var verksam som installatör, oaktat han icke uppfyllde förordningens bestämmelser angående teoretisk installatörsutbildning. Med stöd av denna övergångsbestämmelse utfärdades behörighet såsom elektrisk installatör åt flera tusen elektriska yrkesmän. Dessa behörighetsbevis voro tidsbegränsade (3—5 år), men förnyades i vanliga fall efter ansökan hos kommerskollegium, innan de upphörde att gälla.

Den nu gällande installatörskungörelsen av år 1939 indelar behörigheterna i trenne klasser, nämligen klasserna A, B och C. Behörigheten av klass B fordras för sådana yrkesmän, som jämväl vilja bedriva installationsverksamhet inom område, där stadsplanelagens bestämmelser angående stad äro gällande. För att kunna erhålla behörighet av klass B erfordras en teoretisk installatörsutbildning motsvarande minst godkänt avgångsbetyg från en statsunderstödd yrkeskurs för elektriska installatörer om minst 600 timmars undervisningstid.

Enligt en i installatörskungörelsen av år 1939 intagen övergångsbestämmelse kunde kommerskollegium meddela sådan sökande behörighet såsom installatör, även om han icke uppfyllde i kungörelsen stadgade villkor, som vid kungörelsens ikraftträdande den 1 juli 1939 innehade enligt dittills gällande bestämmelser utfärdat behörighetsbevis. I dylikt fall skulle emellertid anteckning göras i det nya behörighetsbeviset om meddelad eftergift från kungörelsens bestämmelser angående teoretisk installatörs-

utbildning. Behörighet av klass B med anteckning i beviset om dylik eftergift betecknas i det efterföljande klass B(d). Det stadgas vidare i kungörelsen, att därest sådan eftergift meddelats, är strömleverantör icke pliktig tillåta installatör att inom område, för vilket stadsplanelagens bestämmelser angående stad äga tillämpning, utföra annat installationsarbete än i 2 § 2 och 3 mom. sägs, d. v. s. enklare underhålls- och utvidgningsarbeten vid lågspänningsanläggningar. Rätten att utföra dessa installationsarbeten kallas av vederbörande strömleverantör »reparatörsrättighet». Att denna begränsning i vederbörande elektriska installatörers rätt att utföra installationsarbete synnerligen menligt inverkar på deras förvärvsmöjligheter, torde vara uppenbart. Det må endast anföras ett exempel härpå. I skrivelse från Skånes elektriska installatörsförening till kommerskollegium den 28 juli 1943 uttalar sig föreningen i ärendet sålunda: »I Malmö stad finnas 7 st. installatörer tillhöriga vår förening som vid härvarande elektricitetsverk åtnjuta s. k. reparatörsrättighet. Vad detta innebär klargöres i närslutna bilagor. Dessa installatörer, som samtliga äro mer än 50 år gamla, ha alla arbetat inom elbranschen under 25 å 30 år. Så gott som samtliga kan man också säga ha tillika innan de själva hade någon egen firma varit verksamma inom större elektriska företag och då hunnit få en genomgående, grundlig praktisk utbildning även å högspänningsanläggningar, vilket redan tidigare eller den gången de etablerade sina egna firmor borde ha givit dem möjlighet till att bliva tilldelade större rättigheter än vad reparatörsrättigheterna vill säga.»

Alla de i skrivelsen omnämnda yrkesutövarna inneha behörighetsbevis betecknade klass B(d). Deras hemställan, att kommerskollegium för dem skulle utfärda behörighetsbevis av klass B, d. v. s. utan påteckning om meddelad eftergift från installatörskungörelsens bestämmelser angående teoretisk installatörsutbildning, kunde författningsenligt ej bifallas, enär de saknade i kungörelsen föreskriven teoretisk utbildning för klass B. För dessa yrkesutövarare återstår således ej annat än att genom kompletterande studier förskaffa sig felande teoretisk utbildning för att få respektive behörighetsbevis av klass B(d) ändrade till klass B.

Liknande förhållanden som i Malmö äro nu rådande inom de större städerna och i mindre utsträckt jämväl inom mindre städer, köpingar och municipalsamhällen. Antalet yrkesutövarare av denna kategori är betydande. Den 1 september 1942 voro sålunda ej mindre än 1 184 behörighetsbevis av klass B(d) gällande. Totala antalet giltiga behörighetsbevis var vid samma tidpunkt nära 4 300 stycken. Förhållandena inom området ha sedan nämnda tidpunkt ej undergått några nämnvärda förändringar.

Den angivna summan 1 184 fördelar sig nu olika inom respektive län. I Stockholms stad och län funnos 90 resp. 94 dylika installatörer, för Malmöhus län var antalet 124 och för Göteborgs och Bohus län 81. För de fyra nordligaste länen tillsammans var antalet 126.

Förebild till undervisningsplan för nu ifrågavarande kompletterande undervisning fastställdes av skolöverstyrelsen den 18 december 1940. Timplanen omfattar ett timantal av 320.

För att underlätta nu ifrågavarande yrkesutövares möjligheter att förskaffa sig vidgad teoretisk installatörsutbildning — och sålunda få större existensmöjligheter — synes det vara påkallat, att dylika kompletteringskurser komma i åtnjutande av större statsbidrag, än som enligt gällande grunder utgår till yrkesundervisning. I den mån respektive inträdessökande ej inneha den förberedande utbildning, som erfordras för inträde i kompletteringskursen, komma yrkessammanslutningar inom området att träffa erforderliga åtgärder härför.

Kompletteringskurserna synas böra förläggas till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. När dessa kompletteringskurser icke kunna anses motsvara ett lokalt behov, ha vederbörande yrkesskolestyrelser knappast något intresse av att anordna desamma. På grund härav och när staten funnit sig böra föreskriva viss kompetens för utövande av installatörsyrket samt den alltmer utbredda elektrifieringen fordrar tillgång på kompetent yrkesutövare, synes det vara rimligt, att kursernas driftskostnader, i den mån de icke täckas av elevavgifter, i varje fall tills vidare böra helt bestridas av statsmedel.

Tills dess närmare erfarenhet vunnits rörande anslutningen till dylika kurser, synes man under budgetåret 1944/45 böra räkna med endast tre kurser, förlagda exempelvis till Malmö, Stockholm och Härnösand, eller eventuellt till någon annan plats, som efter utredning kan befinnas vara mera lämplig än någon av de nämnda platserna. Elevavgiften synes icke böra fastställas till högre belopp än 20 kronor per elev och antalet elever per kurs 20. Beräknas nu den totala kostnaden för en kurs uppgå till omkring 3 200 kronor, så skulle statens årliga kostnader för de tre kurserna sålunda bli $(3 \times 3\,200 - 60 \times 20) = 8\,400$ kronor.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen må till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kompletteringskurser för utbildning av elektriska installatörer för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av kronor 8 400.

Stockholm den 21 januari 1944.

L. Franzon.

Lennart Bondeson.